

ความเป็นมาของปัญหา

ในการบริหารงานด้านใด ๆ ก็ตาม การบริหารบุคลากรนับว่าเป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่ง เพราะการบริหารบุคลากรที่ดีจะช่วยให้การทำงานของคนในหน่วยงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะมีความพึงพอใจในการทำงาน รู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานนั้น ๆ การบริหารการศึกษาก็เช่นเดียวกัน ถ้าผู้บริหารโรงเรียนได้จัดให้ครูได้ทำงานตรงตามวุฒิ ความถนัด และความสามารถ ประกอบกับมอบหมายงานให้ในอัตราที่เหมาะสมแล้ว จะช่วยให้ครูได้ใช้ความสามารถของตนในการทำงานอย่างเต็มที่ และด้วยความเต็มใจอันเป็นผลสะท้อนคุณภาพทางการศึกษา

อัตราการทำงานของครูตามปกติมักจะกำหนดไว้เป็นชั่วโมง เช่น ครูที่สอนชั้นมัธยมศึกษา ควรสอนคนละประมาณ 18 ชั่วโมงต่อสัปดาห์¹ ทั้งนี้ โดยกำหนดให้นักเรียนในแต่ละห้องเรียนมีจำนวนประมาณ 35 คน² (และในระยะ 1 - 2 ปีที่ผ่านมา ทางกระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งให้โรงเรียนขยายการรับนักเรียนได้ถึงห้องละไม่เกิน 45 คน เพื่อช่วยให้นักเรียนที่มีเรียนมากขึ้น) แตนอกจากอัตราการสอนของครูดังกล่าว ครูอาจจะต้องทำงานอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานสอนในชั้นเรียนและงานอื่น ๆ เช่น เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาชุมนุมกิจกรรมต่าง ๆ ทำงานด้านบริหาร ด้านธุรการ งานเหล่านี้อาจไม่จำเป็นต้องจัดทำในชั้นเรียนระหว่างชั่วโมงทำงานตามปกติ แต่ก็ควรได้รับการพิจารณาว่าเป็นส่วนหนึ่งของงานในหน้าที่ครู และควรผนวกเข้าเป็นอัตราการทำงานของครู เช่นเดียวกัน

¹ วิสามัญศึกษา, กรม, หลักเกณฑ์เกี่ยวกับอัตรากำลังในสถานศึกษาของกรมวิสามัญศึกษา, เอกสารอัครสำเนา, 2507

² ศึกษาธิการ, กระทรวง, ประกาศเรื่องกำหนดจำนวนนักเรียนในห้องเรียน, เอกสารอัครสำเนา, 2507

ความรับผิดชอบด้านการสอนและการทำงานของครูนอกเหนือจากการสอน นับว่า เป็นส่วนประกอบสำคัญอย่างหนึ่งที่จะส่งเสริมหรือทำลายขวัญของครู ถ้าเมื่อใดครูมีความรู้สึกว่า ได้รับความระหนักเกินไป ทั้งชั่วโมงสอนและชั่วโมงการทำงานด้านอื่น หรือเห็นว่าตนมีหน้าที่ ความรับผิดชอบมากกว่าผู้อื่น ครูก็อาจจะท้อถอยหรือขาดความสนใจ ความเอาใจใส่ในงาน ของตนเท่าที่ควร ดังนั้น การที่จะมอบหมายหรือกำหนดอัตราเวลาทำงานของครูให้เหมาะสม สมและใกล้เคียงกันในระหว่างครูกลุ่มเดียวกัน สาขาวิชาเดียวกัน หรือครูที่มีลักษณะงานคล้าย คลึงกัน นับว่าเป็นความรับผิดชอบสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียน ถ้าผู้บริหารโรงเรียนสามารถมอบหมายงานให้ครูแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม และใกล้เคียงกัน ก็จะช่วยให้ งานด้านการเรียนการสอนและงานด้านบริหารของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ในฐานะที่ผู้วิจัยรับราชการครูสังกัดโรงเรียนรัฐบาลมาเป็นเวลาหลายปี และคุ้นเคยกับครูต่างโรงเรียนเป็นจำนวนมากไม่บ่อย สังเกตเห็นว่า การมอบหมายงานให้อยู่ในความ รับผิดชอบแก่ครูแต่ละคนไม่เท่ากัน เช่น ครูบางคนมีภาระด้านงานสอนและรับผิดชอบงานอื่น อีกมากมายในขณะที่ครูบางคนมีงานในหน้าที่รับผิดชอบอื่นนอกเหนือจากการสอนเพียงเล็กน้อย เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ขวัญและการปฏิบัติงานของครูเสียไป ก็อาจทำให้ครูแบ่ง ทรัพยากรและแตกสามัคคีกัน เป็นเหตุให้งานดำเนินไปอย่างล่าช้า หรือเกิดการทำงานซ้ำซ้อน กัน อันมีผลกระทบต่อผลงานของโรงเรียนเป็นส่วนรวมด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความปรารถนาที่จะศึกษาว่า นอกเหนือจากการสอนเป็นประจำ ซึ่งคิดเป็นจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์แล้ว ครูในโรงเรียนรัฐบาลส่วนกลางมีงานใดที่อับอยู่ในความ รับผิดชอบบ้าง และครูมีความคิดเห็น หรือมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ อย่างไร เพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงไว้ อันอาจจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการบริหารบุคลากรของ โรงเรียนมัธยมศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งจะสำรวจอัตราการทำงานของครูทั้งด้านการสอนเป็นประจำในแต่ ละสัปดาห์ และงานด้านอื่น ๆ อันอาจจำแนกออกเป็นงานด้านวิชาการ ด้านธุรการ ด้านปกครอง และแนะแนว และด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ

1. เพื่อศึกษาว่าในการบรรจุครูประจำการ ครูได้ทำการสอนหรือทำงานตรงตามวุฒิ ความสามารถ หรือประสบการณ์ของตนหรือไม่
2. เพื่อสำรวจอัตราการทำงานของครู ทั้งงานด้านการสอนและงานอื่น โดยหาอัตราเฉลี่ยเป็นจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ของครูแต่ละคน แล้วเปรียบเทียบอัตราการทำงานของครูในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน ในหัวข้อ
 - 2.1 อัตราการทำงานของครูในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และครูที่ทำการสอนทั้งชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย
 - 2.2 อัตราการทำงานของครูในแต่ละสายวิชา
 - 2.3 อัตราการทำงานทั้งหมดของครู คืองานด้านการสอนรวมทั้งงานอื่นที่มิใช่การสอน
3. เพื่อศึกษาว่าขนาดของโรงเรียนมีส่วนสัมพันธ์กับอัตราการทำงานของครูหรือไม่
4. เพื่อสำรวจปัญหาที่ครูประสบในการทำงาน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาอัตราการทำงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง เฉพาะในจังหวัดพระนครและธนบุรี ประชากรที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัยได้แก่ อาจารย์ใหญ่ และครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดแผนกโรงเรียนส่วนกลาง กองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ความสำคัญของปัญหา

จากผลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่า จะทำให้ทราบอัตราเฉลี่ยเกี่ยวกับการสอนของครูเป็นจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ และทราบอัตราเฉลี่ยของการสอนรวมทั้งงานด้านอื่นของครูเป็นจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ ตลอดจนทราบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับอัตราการสอนที่ครูคิดว่าเหมาะสมและจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ (โดยคิดเป็นจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์) และทราบปัญหาที่ครูประสบในการปฏิบัติงาน ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษา

คำจำกัดความ

เนื่องจากคำบางคำที่ใช้ในการวิจัยนี้ อาจจะมีความหมายแตกต่างจากคำที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไป ผู้วิจัยจึงขอให้ความหมายของคำบางคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ดังนี้

ลักษณะงาน (Task)

งานคานาวิชาการ

หมายถึงงานการสอนซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของครู ที่ทางโรงเรียนมอบหมายให้แก่ครูเป็นรายบุคคล ตามลักษณะชั้นและสายวิชาที่ครูทำการสอน โดยกำหนดให้เป็นจำนวนชั่วโมงตลอดปี และงานคานาอื่น ๆ ซึ่งอาจจำแนกออกเป็นงานคานาวิชาการ คานาธุรการ คานาปกครองและแนะแนว และคานากิจกรรมเสริมหลักสูตร

ได้แก่งานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับหลักสูตร และการเรียนการสอน รวมทั้งบริการทางคานาวิชาการอื่น ๆ ที่จัดให้แก่ครูและนักเรียน เช่น จัดการทดสอบและวัดผลการศึกษา จัดหาอุปกรณ์การศึกษา จัดการประชุมสัมมนาทางคานาวิชาการ จัดการอบรมครูประจำการ ทั้งภายในโรงเรียนและร่วมกับโรงเรียนอื่น เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กันทั้งระหว่างครูกับครู และนักเรียนกับนักเรียน การสอนซ่อมเสริม เป็นต้น

งานคานาปกครองและแนะแนว

ได้แก่งานอื่นที่เกี่ยวข้องกับวิถีทางแห่งความประพฤติและการปฏิบัติตนของนักเรียนให้เป็นไปตามระเบียบ กฎเกณฑ์หรือข้อกำหนดต่าง ๆ และบริการที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เพื่อช่วยให้นักเรียนใคร่จักตนเอง เข้าใจในขอบข่ายความสามารถของตน เข้าใจปัญหาต่าง ๆ ที่ตนประสบอยู่ และสามารถหาทางแก้ปัญหาเหล่านั้นได้

งานคานากิจกรรมเสริมหลักสูตร

ได้แก่กิจกรรมซึ่งจัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการ ความสนใจและความถนัดของนักเรียน นอกเหนือไปจากการเรียนการสอนตามปกติในชั้นเรียน เชน ศึกษานักเรียน หรือคณะกรรมการนักเรียน ชุมนุมทางคานาวิชาการต่าง ๆ ชุมนุมกีฬา ชุมนุมที่เกี่ยวกับทางคานาศาสนา ชุมนุมกี-

กรรมทางค่านับหน้าการ เป็นต้น

- ครู หมายถึง บุคคลที่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง (เฉพาะในจังหวัดพระนคร ธนบุรี) ยกเว้นผู้ที่ดำรงตำแหน่งครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่
- โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง หมายถึง โรงเรียนที่สังกัดแผนกโรงเรียนส่วนกลาง กองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการเฉพาะในเขตจังหวัดพระนครและธนบุรี ซึ่งเปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 5 รวมทั้งสิ้น 38 โรงเรียน ยกเว้นโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนในโครงการมัธยมแบบประสม
- โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนห้องเรียนน้อยกว่า 8 ห้องเรียน ซึ่งมีจำนวนนักเรียนประมาณ 600 คน
- โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนห้องเรียน 18-26 ห้องเรียน ซึ่งมีจำนวนนักเรียนประมาณ 600 คน - 900 คน
- โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนห้องเรียนตั้งแต่ 27 ห้องเรียนขึ้นไป ซึ่งมีจำนวนนักเรียนประมาณ 945 คนขึ้นไป

วิธีคำนวณการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีคำนวณการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากร ประชากรที่ใช้เป็นครูที่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง เฉพาะในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ยกเว้นโรงเรียนที่อยู่ในโครงการมัธยมแบบประสม และครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ทุกคนในโรงเรียนดังกล่าว

การสุ่มตัวอย่าง ใช้สุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนต่าง ๆ โดยคิดอัตรา 1 ใน 4 ของจำนวนครูทั้งหมดของแต่ละโรงเรียน

เครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประเภท Opened - end ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และนำไปทดสอบ (Try out) เพื่อหาข้อบกพร่อง และแก้ไขปรับปรุง ก่อนใช้เก็บข้อมูล

นอกจากนี้จะใช้การศึกษาเฉพาะราย (case study) เพื่อหาอิทธิกรการสอนของ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 6 โรงเรียน ซึ่งเป็นตัวแทนของโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ กลุ่มละ 2 โรงเรียน เพื่อเป็นการทดสอบความ แม่นตรง (Validity) ของเครื่องมือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามที่ทดสอบ (Try out) แล้วไปยังครู โรงเรียนมัธยมโดยทางไปรษณีย์ และให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับมายังผู้วิจัยโดยตรงทาง- ไปรษณีย์เช่นกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติ โดยใช้วิธีหาค่าพิ- สัย (range) ฐานนิยม (mode) มัชยฐาน (median) และหาค่ามัธยิมเลขคณิต (mean) เกี่ยวกับอิทธิกรทางงานของครู ต่อจากนั้นก็แปลความหมายจากค่าสถิติที่ได้

ลำดับขั้นการเสนอข้อมูล

บทที่ 1 ประกอบด้วยความเป็นมาของปัญหา ความมุ่งหมายของการวิจัย ขอบเขต ของการวิจัย ความสำคัญของปัญหา คำจำกัดความและวิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 2 จะกล่าวถึงงานด้านการเขียนและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ ซึ่ง จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอิทธิกรทางงานของครูทั้งของไทยและของต่างประเทศ

บทที่ 3 จะเสนอวิธีการวิจัย ประชากรในโครงการวิจัย ลักษณะของแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูล การเสนอข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 กล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 เป็นการสรุปผลการวิจัย ตลอดจนขอเสนอแนะ และในภาคผนวกจะเป็น รายละเอียดของแบบสอบถาม